

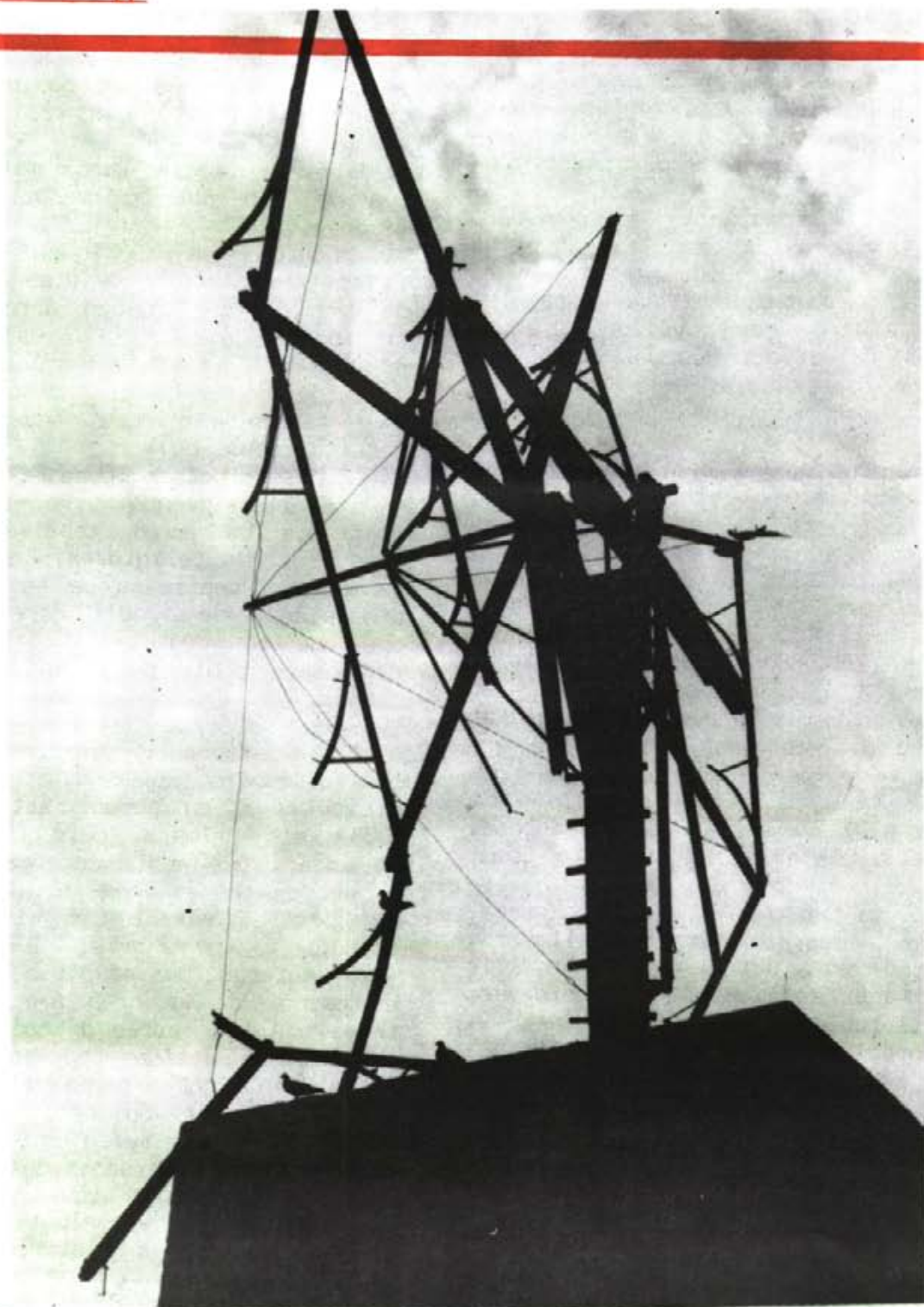

SANTA BÀRBARA

full parroquial

VILAFRANCA DE BONANY

DIP. LEG. 26-1980 NUM. 61-NOVEMBRE 1985

ESPERIT VILAFRANQUER

Amb motiu de la proclamació del Fill Il·lustre Ermità Agustí, coincidint amb la celebració del III Centenari del començament del culte a Vilafranca, serveix l'oportunitat per donar un repàs als esdeveniments més importants des de llavors fins els nostres dies.

Si fullejem tot arreu cada una de les pàgines dels llibres escrits en referència al nostre poble, hi trobarem que, maldament Vilafranca sigui un poble jove, així mateix en tres-cents anys d'història són molts els fets succeïts i moltes les coses per poder contar.

La fèrria constància dels nostres avantpassats seguida de la capacitat de treball dels qui avui tenim la ventura de passejar damunt les nostres espatlles els set, vuit o nou cavallons d'anys, hem tingut la sort de veure la transformació més espectacular que cap poble mai, en tan poc temps, hagi pogut contemplar.

De ser un poble jove, vila de missatges i jornalers a principis de segle, hem passat a ser propietaris de més de les tres quartes parts del terme, ja que des de 1913 a 1935 s'establiren 9 possessions: Sa Franquesa, Es Castellots, Es Molí Nou, Es Cremat, Sa Vinyanova, Alenzell, Son Bou, Sa Moleta i Albadellet.

Totes aquestes terres eren propietat de la Baronia de Sant Martí, que era aleshores una de les possessions més grans de Mallorca. Època que la gent vivia dins la misèria més espantosa. Segons els historiadors era un temps que el vilans, capell en mà, havien d'inclinar el cap quan el senyor passava. Temps era temps. Llavors com llavors, i ara com ara. Actualment la família de Sant Martí està altament considerada per tot el poble, i per la seva generositat és apreciada per tots els veïnats.

A l'any 1900 a Vilafranca nomé hi havia tres homes amb títol acadèmic, un practicant, un metge i un mestre d'escola. Els pares i les mares de les dècades del 10 i del 20 que no sabien fer una O amb un tassó no podien mai preveure que arribat l'any 1985 els seus néts tots haguessin cursat estudis superiors i molts d'ells estassin en possessió de títol universitari.

Veritablement el nivell cultural i econòmic dels vilafranquers, avui en dia, està en línia amb els pobles més avançats. El penós treball de les padrines d'anar a rentar la roba al torrent ha passat a la rentadora. La gerra que amb tant de tranc duïen les dones davall el braç per anar a cercar aigua per beure al pou de Son Pere Jaume ha estat substituïda per l'aigua corrent del grifó.

Vilafranca és un poble religiós, segons notes històriques de Jaon Bauzà "la nostra parròquia era d'entre les de Mallorca la que tenia majoria relativa de sacerdots i majoria absoluta de monges.

Conten les cròniques que davant els costums i medis de vida de llavors, que amb la camisa ben arromangada la gent havia de fer feina de sol a sol per un bocí de pa, no hi havia altra escapatòria per fugir d'aquella vida tan desagradable que fer-se frares, monges o capellans.

Amb la proclamació de Fill Il·lustre de l'Ermità Agustí, una vegada més, Vilafranca ha donat testimoni de les seves creences religioses. La gent entusiasmada va vestir-se de festa per anar tots plegats a rendir homenatge a un home que tan alt havia deixat el nom del nostre poble per tota la geografia illenca.

Si analitzam de prim compte l'esperit vilafranquer tindrem resultats molt favorables. És ver que ens ha faltat iniciativa i en poques activitats hem partit els primers, però també és ver que encara que hagim començat a darrera en moltes coses hem arribat davant. Així ens ha passat amb els alls, els melons, la ramaderia, les ferreries i les teuleres. De ser poble de missatges hem passat a ser creadors de llocs de treball. A les terres de baixa producció els hem convertides en reguiu i ara són la gran riquesa de la vila.

Al rendir homenatge a l'ermità Agustí, convida refrescar la memòria en record de les persones que han conviscut amb nosaltres, siguin d'aquí o de fora, civils o eclesiàstics, que en alguna ocasió s'ah distingit en donar una mà al necessitat, promptes a allargar el braç per aixecar el qui cau.

Bartomeu Estrany

G L O S E S

Si me convides m'enganxes
per venir-te a ajudar
es dia que has de matar
es porc per fer ses matances.

Sa ganiveta se fica
a's mig d'es coll cap a dintre
i totd'una ja tendrem
sa sang que li ha sortida.

Socarram si és de benzina
es flamete o de "butano"
es porc quedarà molt guapo
i afaitat sa corna fina.

Com que ja li hem llevat
tot es pèl i bruta pell
es porc ja no pareix ell
de lo que haurà canviat

Estant an es porc va bé
tots es potons xapar-li
perquè si ho faig així
sé que cap tai me faré.

Ja partesc a ses ventresques
i es camaiots senyar-li
serviran per posar-li
taiades d'es porc molt fresques.

Totd'una lleu sa carassa
i a s'esquena li faré
un xap que li llevaré
es "cortes" que duen grassa.

Ara es cap estic llevant
i també ets espatlons
li llevarem es dos lloms
s'espina anam taiant.

Es llomillos i ronyons
les llevarem a tots ells,
llevats i nets es budells
que en faran botifarrons,
llonganisses, botifarres
que couran dins sa caldera
mos sortiran de primera
i molt bones sobrassades,
que haurem fet de ses carns magres
d'ets espatlons i cuixots,
també farem camaiots
molts bons passats per ses barres.

Després d'això n'hauran fets
ses madones, seran elles,
d'es tels que té a ses costelles
de sobrassada talecs.

taiades damunt sa post
pareix una escampadissa
n'hi ha dues de pellissa
de sa part d'abaix d'es porc.

Lo que anomenam passeja
si és mascle haurem de tirar
si no la volem guardar
per untar qualche corretja.

De ses ventresques faig trossos
per poder-los ja torrar
que si m'han de convidar
millor si són bocins grossos.

Sa feina de sa matança
de tot acabada està
com que hi he anat a ajudar
es un trebai que no cansa.

Joan Nicolau Gayà (torretes)

Què fa el Consell Insular en Serveis Socials

El CIM apleix una labor assisten-
cial bàsica a través del Conjunt dels Cen-
tres que són propietat seva:

Hospital General
Hospital Psiquiàtric
Llar de la Infància
Llar de la Joventut
Llar dels Ancians
Hospital de Nit (centre d'acollida
dels Marginats)
Centre de Prevenció de Drogues
Grup d'Educació Sanitària a les
Escoles d'infants.

Manté convenis amb uns altres cen-
tres tant públics com privats:

Patronat Verge de la Salut (que atén
els minusvàlids psíquics)
Centre Lluerna (escola dedicada als
subnormals profunds)
Can Ribes (que promou la
integració dels marginats)

Facilita ajudes a totes les entitats
amb finalitats socials de Mallorca, amb
atenció especial a la tercera edat, proble-
màtica gitana, marginació i minusvàlids.

Entre els projectes imminents hi ha
l'elaboració del Mapa de Serveis Socials
de Mallorca.

Consell Insular
de Mallorca

cf. Palau Reial, 1

1 GINKAMA D'ES PLA DE VILAFRANCA 1985

Organitza el Grup Excursionista de Vilafranca i Club D'Esplai.

Dies 23 i 24 de novembre.

Per apuntar-se al Club d'Esplai, al Bar Amengual i Joan Jaume, abans del dia 17 de novembre (data límit).

Concentració a les 14'30 al Club d'Esplai (es donarà una detallada informació quant al maneig de la brúixola).

La partida serà a les 15 hores.

El recorregut es farà íntegrament pel terme de Vilafranca.

Els premis s'entregaran al darrer control.

Per al menjar: pa taleca.

Preu per persona: 200 pessetes, que seran per a pagar les despeses.

Es faran dues categories: petits, de 12 a 14 anys i grans de 15 en amunt.

A continuació detallam el REGLAMENT

1.- PARTICIPACIÓ: És oberta a tots els excursionistes.

2.- COMPOSICIÓ DELS EQUIPS: Els equips participants seran de 2, 3 o 4 persones.

3.- MATERIAL ACONSELLABLE:

-Una brúixola per equip.

-Mapes de la zona facilitats gratuïtament per l'organització.

- Llapis i paper.

-Equip de Bivac.

4.- NORMES GENERALS:

4.1.- Cada equip ha d'anar agrupat durant tot el recorregut, sense que hi hagi més de 50 metres entre el primer i el darrer component de l'equip.

4.2.- Els equips han de realitzar la totalitat de l'itinerari amb tots els seus components.

4.3.- Respectar les normes essencials esportives, cíviques i de camaderia.

4.4.- En cas de necessitat (pèrdua, accident, etc...)els equips hauran d'ajudar-se mútuament.

5.- DESQUALIFICACIONS: Els equips quedaran fora de la ginkama pel fet de no complir qualsevol apartat d'aquest reglament.

6.- SISTEMA DE PUNTUACIÓ: La comissió organitzadora valorarà tant els resultats obtinguts a les diverses proves teòriques i pràctiques, com el temps emprat (que no serà determinant), així com el comportament cívic i esportiu.

7.- EL JURAT.Estarà format per membres de la Comissió Organitzadora.

8.- IMPREVISTS: Qualvesol variació o imprevist restarà a criteri de la Comissió Organitzadora.

Joan Jaume

AQUI... L'AJUNTAMENT

Dos plens celebrà el nostre ajuntament durant el passat mes d'octubre. En el primer, en sessió ordinària s'aprovà, per majoria absoluta, la concessió d'una subvenció d'un milió de pessetes per a construir uns vestuaris en el col·legi. Es presentaria a continuació un suplement de crèdit per majors ingressos de 1.935.000 pessetes de les que es suplementava en especial, les partides destinades a obres i 530.000 pessetes a retribucions complementàries pels funcionaris de l'Ajuntament que no foren aprovades ja que AP sols pogué empatar la votació, al votar en contra del suplement de crèdit el PSM i UM,

El grup de l'oposició demanaria en aquest punt que el suplement es votàs partida per partida, però la seva proposta una vegada haver estat rebutjada la d'AP no fou passada a votació com hagués estat desig del PSM i UM. El batle acusaria dies després del ple, al PSM i UM de negar unes retribucions complementàries als funcionaris pel gust de guanyar una votació. PSM i UM per la seva part replicaren les acusacions, acusant al batle de la mala administració local i posar els funcionaris contra els regidors de l'oposició, i també acusaren la secretaria de l'errada que propicià la necessitat d'un suplement de crèdit per què els funcionaris cobrassin les seves primes

Fou en definitiva el ple ordinari una sessió on AP es trobà sense majoria i on el PSM i UM, vistes les jugades del grup conservador, decidiren un vot que deixà als governants en evidència, ja que Tià Nicolau no assistí a la sessió que en principi pareixia fàcil.

PLE EXTRAORDINARI

Al no prosperar el suplement de crèdit a la sessió ordinària al batle no li quedà més remei que convocar-ne un altre amb caràcter "extraordinari", per així poder aprovar les retribucions complementàries i altres suplements per a partides diferents.

Això es produïa el dissabte dia 26 d'octubre a les 12'30 del matí, a deshora perquè així ni la regidora d'UM, ni dos regidors del PSM poguessin assistir-hi, i AP, aquesta vegada sí, juntament amb En Tià, conseguiren tirar endavant el suplement de crèdit, quedant tancat el tema de les retribucions als funcionaris.

Miquel Barceló

NOTES DE LA PARRÒQUIA

Informació sobre el curset prematrimonial.

Per part dels responsables es comunica que, a aquest curset que s'està donant, ha ajudat molt a rompre el gel del començament, una dinàmica de presentació de cada persona. El tema del primer dia-explanat per un capellà i per un matrimoni va ser vàlid, emperò es creu que pel pròxim curset seria millor què fos un matrimoni tot sol que l'explicàs. El tema sobre el matrimoni-institució, donat per un seglar resultà un poc improvisat. Es suggereix que s'escolti tota la xerrada, s'escrigui tot en mallorquí i, llavors, un matrimoni l'exposi, afegint-hi exemples i notes més adaptades a la nostra realitat.

El tema del metge seguiria tal com està. Deu són les parelles que hi assistiren.

Catequesi pel nins.

Es dona la catequesi pels nins i nines de Primera Comunió (segon i tercer curs) els diumenges, 3 quarts abans de la missa. Són uns 80 al.lots. Serveix a la vegada de preparació de la mateixa missa, ja que s'ensaien els càntics i les respostes. S'ha comprovat la dificultat pel grupet de catequesi dels dies feners dels cursos primer i segon que n'assisteixen 25. El mètode emprat és "El do de Déu" i Caminam amb Jesús. Per a preparar les catequistes es té una reunió mensual. Els de cinquè, per amunt, n'assisteixen en una quarta part. Reben una explicació sobre el Nou Testament. Hi ha unes 16 catequistes.

Llorenç Galmés

CONVERSAM AMB ...

Ha tornat començar el curs escolar, els al.lots ja han reprès altra vegada la tasca d'haver d'aprendre unes lliçons que, en moltes d'ocasions, són com una muntanya insalvable per a ells; sols pensar que seran matèria d'examen.

Tothom associa la idea de l'escola amb la figura del mestre, però pocs són els qui saben que també hi ha una persona que treballa i vetlla pel bon desenvolupament escolar dels nins del nostre poble.

Potser sigui el nom de la seva professió el que ens desorienti a l'hora d'haver de pensar en la tasca que exerceix perquè aquí ha sentit parlar de la pedagogia? i de la pedagoga?...idò perquè conegueu aquesta al.lota de Manacor, responsable tècnica del servei d'orientació educativa del col·legi de Vilafranca, parlarem una estona amb ella...

-¿Què és el servei d'orientació educativa i quins són els principals objectius?.

-El S.O.E. és un servei que té per objectiu complementar i beneficiar a l'educació de l'escola.

El programa de treball del servei és molt ample i abarca tres tipus d'orientació: L'Orientació escolar, la Professional i la Personal. Quant a l'orientació escolar, d'una banda es realitza una tasca preventiva del fracàs escolar, i de l'altra una tasca terapèutica, a fi d'atendre els casos que presentin qualche dificultat escolar. L'orientació

professional ajuda els alumnes de 8è. a l'elecció dels futurs estudis, i, finalment, l'orientació personal que va referida més als aspectes afectius de la persona i sol concretar-se en l'assessorament individualitzat.

-¿Quins tipus d'activitats realitza el servei?.

-Bé, he de dir que el servei fa feina a tres nivells: A nivell dels alumnes, del pares i del professorat.

A nivell dels alumnes, com ja he dit, el servei du a terme l'orientació professional (només per als nins i nines de vuitè), atén els escolars en problemes d'aprenentatge, de conducta, de llenguatge oral i escrit etc...mitjançant un diagnòstic i una reeducació (aquesta tasca va dirigida a tots aquells que

ho necessitin) i, el que és més important, realitza una tasca preventiva a fi de disminuir l'índex de fracassos escolars. Aquesta feina de prevenció, que es dirigeix bàsicament al cicle inicial, consisteix en l'observació sistemàtica -per la qual cosa es confeccionen fulls de seguiment per a cada alumne- i l'exploració dels alumnes. Per a aquest fi s'utilitzen eines de diagnòstic (tests, per entendre'ns). Llavors, an base al coneixement real dels nins es confeccionen programes d'ensenyament individuals (si qualche nin ho requereix) i col·lectius. S'ha de dir que la tasca d'observació i de seguiment es realitza sempre amb íntima col·laboració amb el mestre del curs que és qui realment coneix l'alumne. Per aquest curs tenim pensat dur a terme un programa d'Educació Psicomotriu i un altre d'Educació del Gest Gràfic, ambdós com a complement de l'ensenyament de la lectura i escriptura, que són les eines instrumentals bàsiques de l'escolarització. Per al cicle mitjà, i tal volta per al superior, està programat realitzar un curs de tècniques d'estudi, per ensenyar els alumnes "com estudiar".

L'any passat ja ho férem i va anar molt bé, així que aquest curs ho tornarem repetir. A nivell de pares el servei organitza xerrades sobre diversos temes educatius i també destina l'hora setmanal a visites de pares (que aquest any serà els dimarts de 6 a 7).

MARIA LLUÏSA FUSTER

A nivell dels mestres el servei col·labora assessorant en els casos de nins amb problemes i també elaborant material didàctic...

-*¿A quin tipus de material didàctic et refereixes?*

-Sí, l'any passat es va fer una unitat didàctica damunt "les oronelles, falzies i cabots", i per aquest any està prevista l'elaboració d'una amb el títol "la localitat on vivim: Vilafranca de Bonany". Aquest és un material molt útil per a fer un ensenyament arrelat a l'entorn.

-*¿Aquí, a Mallorca, hi ha altres serveis d'aquest tipus?*

Sí, funciona el d'Artà, el de Sant Llorenç i el de Capdepera, i si tot va bé, ben prest es crearà el de Sant Joan i el de Son Servera. És una llàstima que a la comarca d'Es Pla no hi hagi més moviment en aquest sentit, Valdria la pena!.

"LA PEDAGOGIA ESTUDIA COM INSTRUIR I EDUCAR ELS NINS"

-*¿Qui manté actualment a Vilafranca aquest servei?*

L'Associació de Pares d'alumnes és la que corre amb totes les despeses, gràcies a les quotes i a les subvencions de diferents institucions. Si no m'equivoc l'any passat l'Ajuntament en va donar una. Emperò en aquest especte Vilafranca és una excepció, ja que tots els altres serveis són municipals, és a dir, l'Ajuntament els va crear i els mantén.

El que sigui municipal té l'avantatge, entre d'altres, que queden coberts tots els nivells de l'escolarització: Parvulari, E.G.B. i B.U.P..

"EL PEDAGOG FA DE GUIA I ORIENTADOR DELS MESTRES I DELS PARES"

-*¿Quin temps fa que tenim aquest servei d'Orientació educativa a Vilafranca?..*

-Aquest és el segon curs escolar.

-*Al llarg d'aquesta entrevista que hem mantingut ens hem pogut adonar de la feina que desenvolupes al nostre poble, ara ens podries concretar, què és la pedagogia?, què és un pedagog?*

La pedagogia és una carrera universitària que es pot cursar a Palma dins la facultat de Filosofia i Lletres i que estudia tot allò que es relaciona amb l'educació: Estudia com instruir i educar els nins. Si comparam un pedagog amb un mestre diríem que el mestre ensenya uns coneixements als alumnes, mentre que el pedagog mostra com s'ha d'ensenyar, és a dir, que fa de guia i orientador del mestre i dels pares.

-*Bé, per acabar, tens qualche altra cosa a haver de dir?*

-Sí, m'agradaria dir que ara per ara em trob molt a gust fent feina aquí a Vilafranca, i esper que la tasca que realitza el Servei d'Orientació resulti de veres beneficiosa per a l'escola.

Antoni Amengual

DES DEL SILENCI

50 RELIGIOSES DE LA PART FORANA AL SERVEI DELS VELLs.

Se diu, per una banda, que els vells no tenen cabuda dins la nostra societat, que se'ls ignora, margina, maltracta o, en el millor dels casos, se'ls ingressa a una residència. Per altra banda, mai no havien existit tantes associacions de la tercera edat en les que sovint se celebren festes, es monten activitats recreatives o es fan excursions.

Pens que hi ha vells i vells. Aquells que encara es poden valer per ells mateixos, que no donen massa creu, que s'han apuntat a un club de tercera edat, estan contents, que cobren i aporten uns doblers a la casa (i els joves estan ben satisfets). Són els vells als qui els polítics procuren fer-los cas per treure'n uns vots...uns vells, amb una paraula, que en el fons no ho són tant, que encara reporten algun benefici i sempre serveixen per guardar els nêts.

Però hi ha una altra casta de vells -aquests no solen ésser anomenats de la tercera edat- són els vells xetigosos, malaltissos, bruts, que constitueixen una càrrega per a la família...Molts d'aquests, que també n'hi ha, no tenen un lloc dins la societat i a voltes tampoc dins la família i aleshores es fan gestions per internar-los a una residència.

Voldria aquí fer un apart i és el següent: Que hi ha persones que han anat a viure a una residència de la tercera edat pel seu propi peu i amb tota llibertat. Altres hi han ingressat pel fet de no tenir família o no comptar amb els medis suficients per ésser ben atesos, com calia.

A Mallorca, just a la Part Forana, hi ha nou residències dedicades a la tercera edat, són a Artà, Felanitx, Inca, Llucmajor, Manacor, Pollença, Porreres, Sencelles i Sóller. A elles hi ha 302 residents que són cuidats per 50 monges de la Caritat.

He visitat alguna d'aquestes residències i en general m'han sorprès tres coses: La netedat, lo contents que estan els vells i l'esperit de servei amb què les religioses atenen els residents. Naturalment que hi ha alguna excepció, però és així, una excepció, perquè a la majoria de residències, dins el que és possible, hi regna un bon ambient, els vells s'estimen, són bons amics i en el que poden, s'ajuden.

M'agradaria destacar avui l'esperit d'entrega i servei que he vist en les monges de la Caritat que atenen a aquesta persones majors. Com les cuiden!. No és fàcil haver de llevar paquets (així com sona) d'una persona vella i rentar-la, i les monges ho fan i ho fan amb "carinyo"; no és fàcil aixecar-se a qualsevol hora de la nit per atendre a la crida del timbre per assistir a un que no està bé, i ho fan.

No és fàcil "fer de criada" tantes hores diàries i jo he vist com ho fan.

No es tracta d'alabar ningú, és senzillament exposar una realitat, un servei fet des del silenci, des de l'ombra, des de l'amor a Déu i als germans i no l'amor de teories o paraules, sinó de fets concrets, palpables i quotidians.

Uns vells que són marginats i unes germanes que els cuiden. Aquí teniu un altre signe del nostre temps.

Andreu Genovart

III CENTENARI DEL COMENÇAMENT DEL

PER JOAN BAUZA BAUZA

Pinzellades de la nostra història: números, dates, noms. Però la identitat del nostre poble ¿quina és? ¿quines les notes essencials del nostre ser com a col·lectivitat?.

Pens que també són tres les característiques que ens defineixen com a poble. Som nosaltres un poble pobre, un poble jove i un poble religiós.

Primer: Som un POBLE POBRE

El període més llarg de la nostra història és un període de pobresa. Encara l'any 1877 es troben restes de feudalisme: hi havia una casa a la carretera que al seu senyor havia de pagar una pesseta i una sexta part de gallina, anuals. Encara no fa 100 anys que als nostres camps aparegué la terrible filoxera: trenta de les nostres famílies hagueren d'emigrar i deixar el poble.

Hem estat un poble de real pobresa. Cada any per la festa dels Reis, els Reis d'Espanya tenien per costum oferir tres calces de plata perquè es distribuïssin a les esglésies més pobres de l'Estat; un d'aquests calces ens tocà a nosaltres. Per altra part, Vilafranca es trobava inclosa a la llista de vicaries pobres d'Espanya, raó per la qual rebérem un dia un donatiu d'Isabel II de 5.740 reals.

Eren els temps en què mentre els béns de la Parròquia de Petra pujaven a 983 lliures, i la de Porreres a 13.736, la Vicaria de Vilafranca sols alcançava les 85 lliures.

Per sort, ja no podem dir que actualment siem un poble pobre, però històricament hem estat un poble pobre. Quan l'Arxiduc Lluís Salvador fa estadística de les nostres cases ens diu que n'hi havia 310 i que totes, manco 13, tenien sols planta baixa. Era el temps en què a la vila hi havia un 14% que sabien llegir i escriure, el que significa que el 86% dels vilafranquers eren analfabets.

Primer: Som un poble pobre.

Segon: Som un POBLE JOVE

Tots els pobles de veïnat ens guanyen al manco del doble de segles d'història. Si és vere que a la terra que avui constitueix Vilafranca hi podem veure dos talaiots a Son Pou, diferents molins de pedra dels temps dels romans, pous com el d'Es Turó d'En Boletó dels temps

CULTE A VILAFRANCA (II)

dels moros, i des del temps del Rei En Jaume, les construccions pertinents a la Baronia de Sant Martí, el poble com a col·lectivitat no neix fins fa pràcticament 300 anys.

Com tot jove, Vilafranca volgué la llibertat. I per ella lluità. Jo m'atreviria a parlar d'una "edat d'or" de Vilafranca. La faria començar el 1913, aquest any a Vilafranca es donen dos fets d'extraordinària importància:

-és l'any de la independència eclesiàstica
-i és l'any de la independència econòmica
L'any 1913 s'erigí en Parròquia la que fins aleshores era Vicaria "in capite" depenent de Petra. I és aquest mateix any en què Sant Martí començà realment a establir-se. Primer fou Sa Franquesa, l'any que va venir, Es Castellot, l'any vinent Es Cremat i Es Molí Nou.

Els vilafranquers varen començar a canviar de "status": de servents passaren a autònoms, llogats a propietaris. Època d'or l'anomenem perquè tot ajudà als vilafranquers: la nova llibertat engendrà optimisme, un optimisme recolzat per la circumstància de la I Guerra Mundial que tingué com a conseqüència l'augment dels preus del camp: en poques anyades els vilafranquers pogueren tornar els emprèstits que havien hagut de fer per comprar els terrenys. Època d'or perquè pareix que un aire del tot fresc i innovador s'hà apoderat dels pulmons vilafranquers: 5 anys després de 1913 s'inaugura una fàbrica d'electricitat a Sa Farinera. És el mateix any que el nou Rector beneeix la campana grossa del campanar. Després, a l'any 1921, l'Ajuntament aconsegueix per 25000 pessetes pagades a Sant Joan que el terme municipal que des d'Es Caparó arribava just fins a les parets dels corrals de les cases del carrer de l'Església, s'extengués fins que totes les cases del poble entrassin dins terme vilafranquer.

Però parlem d'aquest segle, de dates ben recents, moltes de les quals vilafranquers encara vius han conegut. Som un poble jove.

Cambra Agrària Local

LLEI DE PENSIONS

Ahans del 31 de juliol d'aquest any, en què es va aprovar l'anomenada "lleï de Pensions", la TVE, ràdio i diaris, ja havien parlat molt d'aquest projecte de llei. Se segueix parlant del tema una vegada haver-se aprovada la llei, ja que ara se sap o es pot saber amb quina mesura ens afecta a cada un de nosaltres.

Recordam a tots aquells afiliats a la Seguretat Social (treballadors i jornal·lers, Autònoms, Empleats de l'Hogar, agrícoles, etc...) que els interressi saber el temps mínim que hauran de pagar per tenir dret a la pensió de jubilació, a la Cambra Agrària ("Sindicat"), els informarem damunt aquest punt.

Basta dur el Document d' Afiliació (carti·lla d'anar al metge) i el D.N.I. (carnet d'identitat) i, si teniu llibre de fami·lia, millor que el dugeu. La "consulta" no us ha de costar res i sols perdreu cinc minuts. Just us podré dir l'ABC d'aquesta nova llei, les coses més elementals, peròestic a la vostra disposició.

Miquel Florit Huguet

BITLLETS CADUCATS DEFINITIVAMENT
A PARTIR DEL DIA 10 DE NOVEMBRE
DE 1985

A PARTIR DE LA DATA INDICADA,
AQUESTS BITLLETS PERDEN TOTAL-
MENT EL SEU VALOR MONETARI.

MALNOMS TROSSOS

A Algaida són algaidins;
tots tenen vena de locos.
molts li diuen Toni Trossos
jo li dic Toni Bocins.

Aquesta cançó popular, és evident que és anterior o més vella que En Toni Trossos vilafranquer, però pareix feta per a ell.

Antoni Barceló i Garí, de malnom Sirive·lla per part de pare i Moscarí per part de mare, és conegut a Vilafranca p'En Toni Trossos. Malnom personal i novell. Batiaren així En Toni per la seva feina, perquè es dedica a fer trossos, a tros·sejar llenya, soques i tions, amb la seva moto-serra.

Un altre fet important dins la vida d'En Toni, va fer reforçar aquest malnom de trossos.

Segons ell mateix conta, amb aquesta franquesa i bondat que En Toni té, quan era jove, durant uns quants anys va festejar una al.lota de Porreres. S'esti·maven i parlaven de casar. En Toni ja tenia els mobles o parament comprat, però per raons o motius que nosaltres no podem jutjar, En Toni i l'al.lota es desferen, tornaren arrera el matrimoni que tenien apareulat.

- Toni! i què ha passat?, li preguntaven els seus companys.

- Hem fet trossos! els deia En Toni sense donar més explicacions.

- Toni!, i què ha passat?- li demanaven els parents.

- Hem fet trossos!- els contestava En Toni, sense donar el net a ningú.

I així va esser com es va quedar amb En Toni Trossos.

Aquest vilafranquer "no il.lustre" (en·cara) ens dóna una lliçó ja que ell va saber "fer trossos" quan era hora, des·fent el seu matrimoni apareulat i no fet, tal volta consciènt de la serietat i transcendència del matrimoni i de què l'amor i l'estimació entre un home i una dona, és un sentiment meravellós però mutable.

Miquel Florit Huguet

ESPORTS

RESULTATS DEL MES D'OCTUBRE

Ses Gaseles - Jambor Pollença 4-1
Gols: P. Sastre(2), P. Morlà i B. Rosselló

Pinturas Martins-Ses Gaseles 1-1
Gols: P. Morlà

Ses Gaseles-Renault Campanet 3-4
Gols: Arnau(2) i S. Mesquida

Es Niu - Carpinteria B. Mir 1-5
Gols: Carp. B. Mir en pròpia porta

Poblense-Es Niu 6-0

SES GASELES I ES NIU, CARA I CREU EL
COMENÇAMENT DE LA LLIGA DE FUTBOL-SALA
"ZONA SA POBLA".

Efectivament, els equips vilafranquers de futbol-sala han començat l'aventura d'una lliga amb l'esperança de fer un bon paper i representar dignament el nostre esport. I mentre l'equip de Ses Gaseles començava amb bon peu la competició guanyant el primer partit i empatant el segon per treballar en el tercer, l'equip d'Es Niu ho feia amb dues derrotes per golejades en els seus dos primers partits.

DOS EQUIPS DIFERENTS

Ni Es Niu ni Ses Gaseles són, pel que hem pogut veure en els tres partits disputats en el Poliesportiu Escolar, els equips que vérem en el II Torneig local de Futbol-Sala de l'estiu passat. Per una part, Ses Gaseles s'ha reforçat completament amb jugadors de primera línia, com Xesc Rosselló, Arnau Matas, Biel Rosselló, etc...que amb la plantilla equilibrada amb la que ja comptava sense aquests homes, fan de Ses Gaseles un equip fort, capaç d'enfrontar-se a qualsevol equip, amb moltes garanties, sempre i quan el seu motor, Pep Sastre, no es refrèdi un poc massa, en el banquet, ja que ell, sense llevar mèrits a cap del bon jugadors que té Ses Gaseles, està vist i comprovat, és l'ànima que mou tot l'equip, encara que sigui també molt important en una competició com aquesta, el donar confiança a tots els components de la plantilla.

Per altra banda Es Niu, amb les incorporacions de P. Pere i J. Sansó es troba en el començament de lliga amb un equip que ha minvat molt amb les baixes de A. Sabater i de G. Senyoret, millor jugador i màxim golejador, respectivament, del Torneig local, i la seva falta es nota prou en el rendiment d'un equip que intenta contrarestar-los amb ganes i il·lusió que, com demostren els seus marcadors, no són suficients. Haurem d'esperar per tant nous esdeveniments i que la volta a l'equip d'aquests dos importants elements es produeixi el més prest possible, i vegem Es Niu que vérem en el passat Torneig.

I COPA SANTA BÀRBARA DE FUTBOL-SALA

Per les pròximes festes de la nostra patrona, el col·lectiu Esportiu de Futbol-sala prepara un partit pel diumenge dia 1 de desembre, entre els equips Ses Gaseles i Es Niu, que disputaran l'anomenada I Copa Santa Bàrbara i que pot resultar, tal vegada, la revenja de la passada final del II Torneig Local de Futbol-sala que, com recordareu, acabà amb golejada d'Es Niu per 8 a 2 a Ses Gaseles, encara que les circumstàncies, ben segur, no seran les mateixes. El partit es disputarà, si no hi ha contratemps, una vegada haver acabat el partit de voleibol entre el C.S. Vilafranca i un altre equip, que començarà a les 4 de s'horabaixa.

VOLEIBOL

Començà el diumenge passat, dia 27 d'octubre, el Campionat de Lliga de Voleibol en la III Divisió que, una vegada més, comptarà amb la participació del CV Vilafranca, que afronta la competició també amb molta d'il·lusió malgrat el començament hagi tingut sabor a derrota, després de perdre 3-0, a ciutat, en l'enfrontament a l'equip de La Salle d'Es Pont D'Inca.

UN ANY MÉS DES D'AQUESTES PAGINES
FEIM UNA CRIDA ALS AFICIONATS A L'ESPORT EN GENERAL PERQUE SUPORTIN AMB LA SEVA PRESENCIA ALS PARTITS I AMB ELS SEUS ANIMS ALS NOSTRES EQUIPS, TANT DE VOLEIBOL COM DE FUTBOL-SALA.

Miquel Barceló

notícies fresques

EXCURSIÓ dia 10 d'octubre al "Puig Caragoler".

Els interessats, apuntau-vos abans de dia 7 al Cafè Amengual.

Sortida a les 8 hores.

Dipòsit: 500 pessetes.

-+--+--+--

A LA FI, a la fi ha plogut, ara els pagesos tendran bona saó per treballar la terra.

-+--+--+--

JA DIUEN que mai plou a gust de tothom, per mor de l'aigua, les màquines que obren els carrers nous s'han hagut d'aturar...no hauria d'esser que han sortit problemes...

Les obres que sí van a tota són les de la primra fase del clavegueram, ja han començat la construcció dels safareigs i del transformador. Així sí, perquè lo que està clar és que si no parteixen no acaben mai.

-+--+--+--

NAIXEMENTS

Joan Pascual Requena Sureda, fill de Joan Pascual i "Juanita".

Emilio Nicolau Domínguez, fill de Pedro i M^{re} del Rosario.

Maria Francesca Febrer Bestard, filla de Biel i Francesca.

Margalida Gayà Garí, filla de Guillem i Margalida.

Enhorabona a tots ells!.

-+--+--+--

ELS DIFUNTS DE LA VILA

El dia 1 de novembre, dia de Tots Sants, ens deixà En Jordi Nicolau Garí, En Jordi Penya, Tenia 58 anys Al cel sia.

També el dia de Tots Sants ens deixà Na Margalida Bayzà Sastre, aquest mes passat havia complit els 93 anys. Al cel sia.

AVANÇ DEL PROGRMA DE FESTES

SANTA BARBARA 1.985

Novembre

dia 29, divendres

A les 20,30 h. a l'escola Parroquial.

Conferència a càrrec del doctor Cosme Fiol, dirigida principalment a la joventut: "Informació sexual per a adolescents".

dia 30, dissabte

A les 20 h. a la Rectoria vella.

Exposició d'Aeromodelisme, a càrrec del Grup d'Aeromodelisme de Vilafranca
Exposició de Pintura de Joan Damià.

A les 20 h. a l'Escola Parroquial.

Projecció de diapositives, a càrrec del Grup Excursionista.

Desembre

dia 1, diumenge.

Demostració de rapel. Davant l'església a càrrec del Grup Excursionista.

Aquesta demostració es farà a la sortida de missa de les 11.

A les 20 h. a l'església.

Concert a càrrec de la coral ANTICS BLAVETS.

dia 3, dimarts.

REVELLA DE SANTA BARBARA, hi haurà foguerons, torrada, música....Tot això a Sa Plaça.

dia 4, dimecres SANTA BARBARA

Matinal Infantil, organitzat pel Club d'Esplai, amb l'actuació del Grup TRIP-TRUP (a les 10'30 h.). Sa Plaça.

A les 17 hores al Cine Parroquial.

Teatre, amb el Grup SA PAPARRA. Obra: "fotre per viure".

A les 19'30 h. a l'església.

Missa solemne, ball de l'oferta i els Xeremiers.

A la sortida de missa banyolada per a tothom i ball de bot, amb la participació de:

AIRES VILAFRANQUINS

ESCOLA DE BALL DE BOT DE VILAFRANCA
MÚSICA NOSTRA

Tots aquests actes han estat organitzats i patrocinats pels diferents grups culturals, ja esmentats, i per la Caixa de Pensions "LA CAIXA".